

23.6.2024 5. helluntain jälkeinen sunnuntai

Päivän epistola

”Veljet, minä toivon sydämeistäni ja rukoilen Jumalaa, että he pelastuisivat. Voin todistaa, että he ovat täynnä intoa Jumalan puolesta, mutta heiltä puuttuu ymmärrys. He eivät tiedä, mitä Jumalan vanhurskaus on, ja yrittäessään pystyttää omaa vanhurskauttaan he eivät ole alistuneet siihen vanhurskauteen, joka tulee Jumalalta. Kristus on näet lain loppu, ja niin tulee vanhurskaaksi jokainen, joka uskoo. Siitä vanhurskaudesta, joka perustuu lain noudattamiseen, Mooses kirjoittaa: ”Joka tekee, mitä laki vaatii, saa siitä elämän.” Mutta uskon vanhurskaus puhuu näin: ”Älä kysy sydämestäsi: Kuka voi nousta taivaaseen?” - nimittäin tuomaan Kristusta maan päälle - ”tai: kuka voi laskeutua syvyyksiin?” - nimittäin noutamaan Kristusta ylös kuolleista. Mitä siis on sanottu? - Sana on lähellä sinua, sinun suussasi ja sinun sydämestäsi, nimittäin se uskon sana, jota me julistamme. Jos sinä suullasi tunnustat, että Jeesus on Herra, ja sydämestäsi uskot, että Jumala on herättänyt hänet kuolleista, olet pelastuva. Sydämen usko tuo vanhurskauden, suun tunnustus pelastuksen.” (Room. 10: 1 – 10)

Tekstin alussa Paavalin rukous osoittaa, että juutalaiset kuuluvat Jumalan pelastussuunnitelmaan. Juutalaisilla on intoa, mutta he eivät ymmärrä sitä ihmisen todellista suhdetta Jumalaan, jonka Jeesus Kristus on ilmoittanut. ”He eivät tiedä, mitä Jumalan vanhurskaus on” viittaa yleensä siihen, että juutalaiset yrittävät vain lakia noudattamalla olla vanhurskaita. Nyt huomio kannattaa kiinnittää lauseen loppuun: ”eivät ole alistuneet siihen vanhurskauteen, joka tulee Jumalalta”. Tämä viittaa Kristukseen ja Hänen toimintaansa. Paavali toteaa: ”Kristus on näet lain loppu, ja niin tulee vanhurskaaksi jokainen, joka uskoo.” Lauseen ensimmäinen osa voidaan ymmärtää eri tavoin. Parhaiten se tulee ymmärretyksi niin, että Kristus on lain päämäärä. Silloin lauseen jälkimmäinen osa tulee ymmärretyksi. Usko Kristukseen tekee meidät vanhurskaaksi. Mutta se ei ole vain ajattelua, että Kristus on pelastanut meidät, vaan edellyttää toimintaa. Paavali kuvaa sitä näin: ”Ainoa tärkeä on rakkautena vaikuttava usko.” (Gal. 5: 6) Rakkaus on toimintaa toisen ihmisen puolesta.

”Mooses kirjoittaa: ”Joka tekee, mitä laki vaatii, saa siitä elämän” löytyy hieman pidennettynä kirjoituksena Kolmannesta Mooseksen kirjasta (3. Moos. 18: 5). Lainatussa kohdassa tähdennetään sitä, että juutalaiset eivät saa noudattaa vieraiden kansojen tapoja. Yleisen ohjeen jälkeen seuraa tarkkoja ja jyrkkiä ohjeita siitä, mitä ei saa tehdä. Paavalin opettama vanhurskaus ei ole lainkaan niin tarkka ja jyrkkä verrattuna Mooseksen mukaiseen lain noudattamiseen.

Edelleen Paavali viittaa Moosekseen. Mooses koettaessaan saada israelilaiset noudattamaan lakia opetti, että laki ei ole liian vaikea, etäinen tai salattu. Sitä ei tarvitse hakea taivaasta eikä meren takaa. Laki on suussanne ja sydämessänne, valmiina noudatettavaksi (5. Moos 30: 11 – 14). Paavali muuttaa Mooseksen tekstin sillä tavoin, että nyt laki tarkoittaa Kristusta. Nyt syvyys ja taivas on paljastettu, sillä Kristus tuli ihmisten maailmaan ja Hänet on nostettu kuolleista. Kenenkään ei tarvitse inkarnoitua tai nousta kuolleista. Meitä pyydetään uskossa hyväksymään se, mikä on jo tehty. Meidän tulee tunnustaa yhteytemme inkarnoituneeseen ja ylösnousseeseen Kristukseen. Paavalin tekstiin on myös vaikuttanut psalmien kirjan teksti: ”He nousivat korkeuksiin, vaipuivat syvyyksiin.” (Ps. 107: 26)

Paavali edellyttää uskon tunnustamista. Ortodoksisen kirkon käyttämä nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus on laadittu 300 -luvulla. Sitä ennen on ollut erilaisia uskontunnustuksia, joita on käytetty esimerkiksi kasteen yhteydessä. Paavalin aikana varhaisen kirkon tunnustus oli ”Jeesus on Herra”. Sisäisen uskon pitää ohjata ihmistä ja tämän käyttäytymistä. Paavali myös korostaa Isän toimintaa ylösnousemuksessa: ”Jumala on herättänyt hänet kuolleista.”

”Sydämen usko tuo vanhurskauden, suun tunnustus pelastuksen.” Tässä tuodaan esille vanhurskauden ja pelastuksen suhde uskoon. Vanhurskauden ja pelastuksen eroja ei tule korostaa. Kyse on yhdestä toiminnasta, joka tähtää kohti Kristusta.

Päivän evankeliumi

”Kun Jeesus tuli toiselle rannalle Gadaran alueelle, häntä vastaan tuli hautaluolista kaksi pahojen henkien vaivaamaa miestä. Nämä olivat niin väkivaltaisia, ettei kukaan voinut kulkea sitä tietä. He huusivat: ”Mitä sinä meistä tahdot, Jumalan Poika? Oletko tullut tänne kiduttamaan meitä jo ennen määrääaikaa?” Jonkin matkan päässä oli suuri sikalauma laitumella. Pahat henget pyysivät Jeesukselta: ”Jos ajat meidät pois, niin lähetä meidät sikalaumaan.” ”Menkää!” Jeesus sanoi. Silloin henget lähtivät miehistä ja menivät sikoihin, ja koko lauma syöksyi jyrkännettä alas järveen ja hukkuu. Sikopaimenet lähtivät pakoan. He menivät kaupunkiin ja kertoivat, kuinka oli käynyt ja mitä pahojen henkien vaivaamille oli tapahtunut. Silloin kaikki lähtivät kaupungista Jeesusta vastaan. Kun he näkivät hänet, he pyysivät häntä poistumaan siltä seudulta. Jeesus astui veneeseen, meni järven yli ja tuli kotikaupunkiinsa.” (Matt. 8: 28 – 9:1)

Matteuksella tätä tekstiämme edelsi kertomus, kuinka Jeesus tyynttyi myrskyn järvellä. Se kertomus päättyy ihmisten kysymykseen: ”Mikä tämä mies on? Häntähän tottelevat tuulet ja aallotkin.” Nyt me

saamme tämänpäiväisessä tekstissä vastauksen pahoilta hengiltä: ”Jumalan Poika.”

Sama kertomus löytyy sekä Markukselta (5: 1 - 20) että Luukkaalta (8: 26 – 39). Parhaimman kuvan tapahtuneesta saa Markuksen evankeliumista. Kertomus itsessään on ”naurettavin” kertomus evankeliumeissa. Juutalaisille siat ovat paitsi epäpuhtaita niin myös naurettavia. Samanaikaisesti pakanat nauroivat sille, että juutalaiset pelkäsivät sikoja.

Gadara sijaitsi Gennesaretin järjen itäpuolella niin sanotulla Dekapoliin (kymmenen kaupunkia) pakanallisella alueella. Markuksen ja Luukkaan evankeliumit sanovat tapahtumapaikaksi Gerasan, joka on samalla suunnalla Galileasta katsottuna. Tutkijoiden mukaan kyse on samasta tapahtumasta, vaikka käytetäänkin eri nimeä. Matteuksen mukaan saastaisten henkien vaivaamia miehiä oli kaksi, muut evankelistat mainitsevat yhden riivatun.

Riivaajat tunnistavat, kuka Jeesus on: ”Mitä sinä meistä tahdot, Jumalan Poika?”. He myös tietävät, että heillä on mahdollisuus toimia ”ennen aikojen loppua”: ”Oletko tullut tänne kiduttamaan meitä jo ennen määrääaikaa?”

Jeesus puhdistaa miehet lähettämällä pahat henget sikalaumaan. Lopputulos on lauman syöksyminen jyrkännettä alas ja hukkuminen. Pahat henget tekivät kahdenlaisen todistuksen. Ensiksikin he todistivat Jeesuksen olevan Jumalan Pojan ja Hänellä olevan vallan pahojen henkien yli. Toiseksi he epäsuorasti todistivat sikojen saastaisuudesta.

Kaupunkilaisten reaktio on ymmärrettävä. He eivät torju Jeesuksen opetusta, sellaisesta ei ole mitään merkkiä. He ovat pelästyneet. Tällaista valtaa he eivät ole ennen nähneet. Lisäksi materiaallinen tuho oli iso, todennäköisesti sianliha myytiin roomalaisille sotilaille ja nyt rahallinen menetys oli suuri. Sen takia he pyytävät Jeesusta poistumaan seudulta.

”Tuli kotikaupunkiinsa” tarkoittaa Kapernaumia. Jeesus syntyi Betlehemissä, asui lapsuutensa ja nuoruutensa Nasaretissa, Galilean toiminnan keskipiste oli Kapernaum.

Tässä yhteydessä sallittakoon lyhyt selitys pahoista hengistä. Raamatun mukaan Jumala on kaiken luoja. Uskontunnustus määrittää Jumalan taivaan ja maan, kaiken näkyväisen ja näkymättömän Luoja. Näkymättömään maailmaan kuuluvat myös ruumiittomat voimat, joita kansanomaisesti kutsutaan enkeleiksi (tarkemmin sanoen enkelit ovat yksi osa ruumiittomia voimia). Nämä ruumiittomat voimat ovat persoonia, joilla on (oli) samaan tapaan kuin meillä ihmisillä, vapaa tahto.

Yksi heistä, Satanel, halusi Jumalaksi Jumalan paikalle. Se oli hänen lankeemuksensa, hänestä tuli Saatana, joka toiminnallaan veti pois Jumalan yhteydestä muitakin ruumiittomia voimia. Nykyisin, ruumiittomien voimien jatkuvan valinnan takia, he ovat pysyvästi joko Jumalan yhteydessä tai erossa Hänestä. Ruumiittomat voimat ovat tietoisia toimintansa lopputuloksesta.

Nämä ”langenneet enkelit” ovat kateellisia ihmisille, joilla on mahdollisuus pelastukseen, elämään Jumalan yhteydessä. Sen takia he pyrkivät eri tavoin johdattamaan ihmisiä pois Jumalan yhteydestä. Jumala sallii pahojen henkien toimia rajoitetusti. Ihmisellä on vapaa tahto ja hän voi valita, onko hän Jumalan yhteydessä vai erossa Hänestä. Jumalan avulla ihminen voi vastustaa pahaa henkeä. Pahojen henkien toiminta-aika päättyy Kristuksen toiseen tulemiseen. Tähän viittaa myös pahojen henkien sanominen tämän päivän tekstissä: ”Oletko tullut tänne kiduttamaan meitä jo ennen määräaika?”

Jeesuksen ajan maailmassa tällainen ajattelutapa oli kaikkialla yhteiskunnassa vaikuttamassa. Ihmisten ajattelussa mikä tahansa asia voitiin yhdistää pahoihin henkiin. Tämän päivän tekstissä on selvä asia, että ihmiset uskovat pahojen henkien olemassaoloon.

Tänä päivänä tilanne on toinen. Tiedämme, että monet sairaudet ovat todellisia sairauksia eikä niiden sanominen pahan hengen aiheuttamaksi ole oikein. Tämä on selvää monissa psykiatrisissa sairauksissa tai esimerkiksi epilepsiassa. Mutta toisaalta emme saa kieltääkään pahojen henkien olemassaoloa. Jos kiellämme heidän olemassaolonsa, emme pysty vastustamaan heitä. Olkaamme hyvin varovaisia tämän asian kanssa.